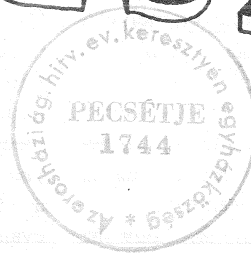
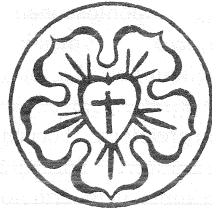




# OROSHÁZI HARANGSZÓ



1997. október 31.

IV. ÉVFOLYAM 4. SZÁM

INGYENES

## Törvény és evangélium

Reformációi ünnepünk táján különösen is időszerű együtt gondolkodnunk evangélikus keresztyén hitünk két alapvetően fontos fogalmán. Nem akadémikus teológiai fejtegetés szintjén, sokkal inkább úgy, hogy erről a két - látszólag elméleti síkon mozgó - fogalomról kiderüljön: nagyon is fontosak mindennapi életünkre nézve, sőt: keresztyén hitünk alapvető, központi lényegéhez vezetnek el minket.

Először is: mi Isten törvénye? Nem csak az ún. polgári törvények, de nem is csak a természeti törvényszerűségek. Igaz, ezek is - akarva, akaratlanul - az Isten által adott törvényeken alapulnak, például a Tízparancsolaton. A teremtett világban felfedezhető rend és az emberek közötti rendtartás eszközeként jól-rosszul működő törvények szintén Isten eszközei.

A törvények, amelyek lehetnek vallási, jogi és erkölcsi törvények, kisebb-nagyobb emberi közösségekre nézve kötelező érvényűek. Betartásukat a törvényhozó testület és a közvélemény számon kéri. Lehet a törvények ellen vétetni, át lehet azokat lépni, de ennek a lépésnek következményei is vannak.

Isten nem káoszt, hanem rendet teremtett a világba. Az az Ő akarata, hogy természetben és

emberek közt egyaránt rend legyen. Nem kínosan pedáns, kicsinyes, faxnis és kényszerű rend, hanem a hit szabadságából fakadó, örömmel vállalt rend, melyért áldozatot is érdemes hozni.

Isten törvényének magva a jól ismert kettős parancsolat: Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből; szeresd felebarátodat, mint magadat! Gyakran elfelejtjük, hogy Isten törvénye, tehát nekünk szánt rendje nem jó szándékú tanács, netán kérés, vagy alternatív megoldási kísérlet, hanem bizony törvény, amelynek betartását Isten megköveteli és számon kéri! Át lehet ugyan lépni, de számolni kell a következményekkel.

Isten törvényének, életutunk jelzőtábláinak nélkülözhetetlen feladata van: az, hogy vezessen és védjen minket az úton a cél felé, mint ahogy a pedagógus vezeti a gyermekeket a tudás útján. Isten akaratának, törvényének

megismerése és komolyan vétele azonban lerántja a leplet rólunk, ráébreszt elkésztő helyzetünkre, hogy még ha akarom is Isten akaratát cselekedni, sokszor akkor sem sikerül. Fogoly vagyok tehát, a bűn foglya. Fogoly voltomból szabadulni szeretnék - Isten törvénye egyetlen kijárat felé, egyetlen ajtó felé vezet: az Úr Jézus Krisztushoz. *Azt a törvényt találok*

*tehát magamban, hogy - miközben a jót akarom tenni - csak a rosszat tudom cselekedni. Mert gyönyörködöm az Isten törvényében a belső ember szerint, de tagjaimban egy másik törvényt látok, amely harcol az értelmem törvénye ellen, és foglyul ejt a bűn tagjaimban lévő törvényével. Én nyomorult ember! Ki szabadít meg ebből a halálra ítélt testből? Hála az Istennek, a mi Urunk Jézus Krisztus! Én magam tehát értelmemmel az Isten törvényének szolgálók ugyan, testemmel azonban a bűn törvényének. Róm 7,21-25*

A törvény tehát - ha ismerem és magamra nézve is érvényesnek tartom - ráébreszt, hogy nincs mentségem Isten előtt: szinte odakényszerít a megszabadulás, azaz megváltás egyetlen lehetőségéhez, a Megváltóhoz. Dr. Luther Márton egyenesen így fogalmaz: a törvény Krisztushoz űz.

A Megváltó személyében pedig már személyesen az evangéliumnál vagyunk. Nincs tehát zökkenő, törés törvény és evangélium közt. Jézus Krisztus nem tolta félre Isten törvényét, de nem is azt akarja, hogy életünk lényegét és értelmét, üdvösségünket isteni törvények kínosan aprólékos betartásában keressük. Ő nem törölte el a törvényt, de túl sem értékelte, ennél

sokkal többet tett: betöltötte a törvényt. A keretet, a vázat betöltötte, megtöltötte étellel. Hogyan? A saját életével, melyet a kereszten áldozott értünk és helyettünk, hogy ne csak rendszeres törvényvallásunk, hanem életünk, és ami mindennél több: örök életünk legyen. Ez az evangélium, azaz örömhír.

Érdemes emlékeznünk, hogy az "evangélium" szó eredetileg nem keresztyén kifejezés. Annyit jelent: az emberiség és benne az egyes ember életét gyökeresen átforgató jó hír. Az evangélium a mi számunkra a Jézusról, mint a bűnbocsánat és örök élet zálogáról szóló hír, és személyesen a Megváltó, akiről szól a hír, gyökeresen átforgathatja életünket - ha komolyan vesszük és hallgatunk rá. Kétezer éves szavak élővé és életté válnak ma is.

Törvény és evangélium - e kettő együtt. Köztük a kapocs nem más, mint a golgotai kereszt. Összetartoznak tehát; egyik nem érthető, pontosabban csak félreérthető a másik nélkül. Evangélium nélkül a törvény csak meddő kísérletezés az Isten előtt való megfelelésre. Törvény nélkül a Krisztusért felmentő ítélet evangéliuma nem érthető, hiszen csak a törvény láttatja meg velünk, mint valami tükör, valóságos, elveszett voltunkat. Mindkettő ugyanattól az Úrtól, a mi mennyei Atyánktól van - tehát jó és javunkat szolgálja. Ezért - és már nem is az isteni ítélettől való félelemből - igyekszik a keresztyén ember Isten javunkat szolgáló törvényei szerint berendezni az életét.

Végül még egy kis szójáték, amely talán még egyszerűbben segít a leírtak megértésében. A "törvény"

szót két értelmes szóra vághatjuk: tör és vény. A törvény - szembeesítve magunkat Istennel és önmagunkkal - összetör minket. De Isten azonnal adja a gyógyulás lehetőségét: vényt nyújt nekünk. Ezzel a vényvel Krisztushoz kell mennünk, hogy kiváltsuk a már előre vérrel kifizetett gyógyírt: a bűnbocsánat és örök élet örömhírét, evangéliumát. Tör-vény: összetör és vényt ad, amellyel Krisztushoz küld. Gyatra emberi hasonlat, de ha a lényegét megértjük, szívünk-re-lelkünk-be vesszük, örök élet részesei vagyunk.

**Mert a törvény Mózes által adatott, a kegyelem és az igazság Jézus Krisztus által jelent meg. Jn 1,17**

**Kovács László**

## **MI TÖRTÉNIK AZ EVANGÉLIKUS ISTENTISZTELETEN?**

A vasárnaponkénti "keresztyén összejövetel", amit mi, evangélikusok istentiszteletnek nevezünk, keresztyén hitünknek legáltalánosabb kifejezése. Sajnos, sokak számára már ez sem tűnik fontosnak, és megelégszenek a nagyünnepi, vagy alkalmi templomozással (keresztelés, esküvő). A templomba járók számának megfogyatkozása sokféle okra vezethető vissza, ezeket most nem kívánom felsorolni, csak egyet emelek ki a lehetséges okok közül: *NEM IGAZÁN ÉRTJÜK, HOGY MI TÖRTÉNIK AZ ISTENTISZTELETEN*. Imádságok, énekek, bibliai részletek stb. hangzanak el, közben felállunk, leülünk, hallgatunk vagy megszólalunk. Gyülekezetünk egyik tagja kérdezte tőlem: Miért nem térünk mindjárt a tárgyra az istentiszteleten? Miért kell annyit énekelni, megimádkozni, mielőtt a lelkész fölmege a szószékre? Azt sem értette, hogy a lelkész miért forgolódik, jön-megy - szerinte sokkal egyszerűbben kellene az egészet csinálni. A kérdés tehát adott: *MIÉRT VAN ISTENTISZTELET? MI TÖRTÉNIK AZ ISTENTISZTELETEN?*

### **AZ ISTENTISZTELET EREDETE**

Minden emberben él vágy az Istennel való kapcsolatra. Aki teljesen ateista közösségben nevelkedett, az is vágyódik a „transzcendens” élményre, vagyis az anyagi világon túli valóság megismerésére. Ugyanakkor Isten is keresi az embert,

és életjelt ad magáról. A Biblia első lapjain már találkozunk az embert kereső Istennel - „Ádám, hol vagy?” - és az Istent kereső emberrel, aki imájával, áldozatával szólítja meg Istent.

Az Ószövetség emberei Istentől kapott rend szerint végezték az istentisztelet szertartását, liturgiáját. A „liturgia” hódolatot, Isten iránti szent tiszteletet jelent, illetve annak ékes, szép rendben való kifejezését.

Az első keresztyének, akik zsidók voltak, az ószövetségi mintára tartották istentiszteleteiket, de teljesen elhagyták az áldozást, mivel Jézus áldozata egyszer s mindenkorra szól. A későbbi keresztyének erre az alapra építették fel a keresztyén liturgiát, melynek két fókuszja volt: az egyik az **IGE**, a Krisztusról szóló evangélium hirdetése - a másik az **ÚRVACSORA**, a Krisztusban kapott bűnbocsánat átélése.

A középkorban az ige háttérbe szorult, és a pap által végzett áldozatra került a hangsúly - ez súlyos torzulást jelentett, mert a kapcsolat Krisztussal szinte teljesen megszakadt. Az istentisztelet latin nyelven folyt, ezt sokan már nem értették. A *Mise* elnevezés is latin eredetű, az istentisztelet utolsó, elbocsátó mondatából alakult ki. („Ite missa est!” azaz: „Most távozhattok!”) A lutheri reformáció nem törekedett az egyházban kialakult külsőségek megváltoztatására, csak az ige és a szentségek helyes viszonyát akarták visszaállítani a reformátorok. Luther a híres „Invocavit-prédikációk”

sorozatában ad tanítást a forrófejű, mindent megváltoztatni akaró wittenbergi követőknek arról, hogy ami Krisztussal összeegyeztethető, azt nem kell feltétlenül megváltoztatni. Így hagyta meg Luther a mise elnevezést és az általa kialakított istentiszteleti rendben az ógyházi liturgikus formát vette alapul. (Deutsche Messe und Ordnung des Gottesdienstes - 1526.) Gyökeres változást az jelentett, hogy az igehirdetés visszakapta eredeti hangsúlyát, és az istentisztelet anyanyelven történt. A lutheri liturgiában helyet kapott a gregorián éneklés, valamint a lelkész és a gyülekezet váltakozó éneklése, az antifona. A lelkész liturgikus éneklése tehát nem új találmány evangélikus istentiszteleten, hanem eredeti lutheri intenció. Ilyen liturgikus rend található énekeskönyvünkben a 17. sz. alatt.

Vegyük sorra és értelmezzük a mai istentisztelet elemeit! Mi történik, és miért vasárnaponként az evangélikus templomokban?

Az evangélikus egyház éneklő egyház. Az **éneklés** az istentisztelet keretét adja, és hangulatilag előkészít a különféle események befogadására. Pl. a prédikációra vagy az úrvacsorára. Sajátosan evangélikus népének a **KORAL**, melynek a szövege legalább olyan hangsúlyos, mint a dallama.

„Az Atya, Fiú, Szentlélek nevében! - Ámen.” Az istentisztelet mindig ezzel a mondattal, Isten nevének segítségül hívásával kezdődik. (Invocatio)

A lelkész **bevezető zsolnárt** olvas, ami ráhangol az ünnepre. (Introitus) Erre a gyülekezet énekléssel válaszol. Ezután a **bűnvalló imádság** következik. (Kyrie) Isten előtt csak a bűnbánat alázatával állhatunk meg. Ezt az imádságot egyes szám első személyében mondja a lelkész, de a gyülekezet minden tagja nevében. A gyülekezet bűnbánati énekverset énekel.

A **kegyelemhirdetés** után következik a dicsőítő énekvers. (Glória)

Rövid imádsággal készülünk fel az igeolvasásra. (Collecta)

Az **oltár előtti igeolvasás** után a lelkész nem tart beszédet. (Lectio) Ez az ige a vasárnapra kijelölt sok ige közül az egyik, ami a vasárnap jellegét tükrözi. Pl. adventi időben a Krisztus-várással kapcsolatos.

A **hitvallást** együtt mondja az egész gyülekezet. (Credo) Ennek kettős jelentése van. Egyrészt válaszolunk az imént elhangzott ígére, és Istent magasztaljuk hitünk megvallásával, másrészt mintegy mértéket állítunk az ezután következő igehirdetéshez - ami a hitvallással nem egyezik, az nem hangozhat el az istentiszteleten. Pl. a lelkész nem tagadhatja a feltámadást, öröklétet stb. A **főének** előkészít az **igehirdetésre**. (Praedicatio) Ez az evangélikus istentisztelet egyik centruma. A prédikáció alapigéjét az egyházi többség - a püspök - határozza meg az un. Perikóparend alapján, tehát nem a lelkész választja ki, de alkalomszerűen eltérhet a kijelölt igétől.

Sokan nem tartják helyesnek, hogy az igehirdetés után a gyülekezet életével kapcsolatos **hirdetések** következnek - mondván, a mindennapos dolgok elterelik a figyelmet az ige üzenetéről. Véleményem szerint nem helytelen ez a szokás, mert az ige és a mindennapi élet nem választható szét a keresztyén ember életében.

A lemenő ének - amikor a lelkész lemegy a szószékről - más néven **offertórium ének**. Sok gyülekezetben ekkor gyűjtik össze a gyülekezet pénzügyi följánlását, az offertóriumot. Ez a perselypénz a gyülekezet fenntartását szolgálja, illetve alkalmanként különböző célokra hirdetjük meg. Pl. más gyülekezetek megsegítésére.

Ezután következik a **második oltári szolgálat**, melynek keretében az **úrvacsorát kellene ünnepelnünk**, hiszen ez az evangélikus istentisztelet másik centruma. Sajnos gyülekezetünkben az úrvacsora még nem került igazán méltó helyére, sokan nem érzik fontosságát, és nem énekel vele megfelelő gyakorisággal. Talán a fiatalabb generációt még rávezethetjük az úrvacsora jobb megbecsülésére.

A második oltári szolgálatban hangzik el az **általános könyörgő imádság** (oratio oecumenica), melynek keretén belül imádkozunk mindenért, amire általában szükségünk van, imádkozunk a gyülekezetben történelemért (keresztelés, esküvő, temetés stb.) és fohászkodunk az egész világért. A **Nemzeti Himnusz** éneklése nálunk, Orosházán minden istentisztelethez hozzátartozik. Bár a Himnusz valójában nem egyházi ének, emelkedett tartalma miatt istentiszteletünkben helye van.

Istentiszteletünk az ősi **Ároni Áldással** zárul, melyet a lelkész fölemelt kézzel mond el, a gyülekezet pedig állva fogad. A felállás az igeolvasáskor és az áldásnál a tiszteletadás jele. A gyülekezet válasza az áldásra „Ámen”. Ez a héber eredetű szó több jelentéssel bír: „Úgy legyen!”, „Úgy van!”, „Bizonyosan úgy van!” - tehát megerősítése annak, amit hallottunk.

Itt hívom fel a figyelmet az orgona szerepére. Az orgona különösen alkalmas arra, hogy sokféle hangszín-variációjával elmélyítse az istentisztelet áhítatát, emelje az ünnep fényét. Az elő- és utójáték is hozzátartozik az istentisztelethez, tehát hallgassuk kellő figyelemmel és áhítattal. Szívből kívánom, hogy gyülekezetünk tagjai egyre jobban értsék és szeressék az istentiszteletet. Legyen vonzó ez a vasárnapi közösség sokak számára, találjunk benne örömet, békességet és erőt a mindennapi gondok között!

Győri Gábor

## Temetőjárásaink

### Egy tudományos kutatás - a thanatológia - fényében

November 1. és 2. táján mindannyian útnak indulunk a temetőink felé, rendbe hozni a sírt, díszíteni virágokkal és emlékezni. Sokakban él az a katasztrófális tévhit (ez még kevésbé bizonyítható), hogy az utolsó szívdobbanással mindennek vége és nincs tovább. Aki meghalt, az megszűnt létezni és semmivé vált. Sajnos ez csak egy tragikus tévhit, és nagyon sokan fognak majd kétségbeesetten rádöbbenni Krisztus ítélőszéke előtt, hogy szellemi vakság és lelki rövidlátás miatt megfosztották magukat az örök üdvösségtől.

Hálás vagyok Isten Szentlelkének, hogy hitet, bizalmat ébresztett a lelkemben megváltó (golgotai kereszt és húsvéti feltámadás) kegyelme iránt, megajándékozott az élő hit bizonyosságával, de különösen hálás vagyok mindazért, amit a thanatológiai kutatások során fedezhettem fel, s most szeretnék - nagyon röviden - megosztani a kedves olvasókkal is.

A 'thanatológia' görög szó, és jelenti a halál különféle diszciplináris (tudományos) kutatását, amivel én az 1970-es évek közepe óta foglalkozom behatóan. Behatóan foglalkozom - mint lelkész - a halál teológiájával, de ugyanakkor a halál lélektanával is. A halál teológiája a bibliai vizsgálódásra és a teológiai irodalom elemzésére vonatkozik, a lélektani pedig természetesen az emberi lélek történéseire (a haldoklás pszichés folyamata, a gyász mechanizmusai). Forrásaim egyrészt az ezen a szakterületen megjelent tudományos igényű szakkönyvek tanulmányozása, valamint a saját gyűjtéssel való összehasonlításuk.

A thanatológia egyik legérdekesebb és legizgalmasabb területe a reanimációs kutatásokra vonatkozik, aminek a lényege a következő: a klinikai halál beállta után sikerül mégis (általában orvosi) beavatkozással újraéleszteni (= reanimálni) a klinikai értelemben meghalt személyt, akik között sokan vannak olyanok, hogy - nekik is nagy megdöbbenésükre - meglepő élményekkel jönnek vissza. Persze olyanok is vannak, akik semmire sem emlékeznek, de nagyon sokan vannak, akik viszont valami egészen különlegeset élnek át a klinikai halál állapotában, amiről nem szívesen beszélnek hétköznapi társaságban, elsősorban amiatt, mert amit átéltek, az számukra csodálatos és páratlan élmény, és nem szívesen teszik ki magukat oktondi és tudatlan kételkedőknek.

Mit élnek át a klinikai halál állapotában? Itt nincs arra mód, hogy teljes részletességgel vázoljam fel az élményeket, de néhányat említek: nagy fájdalom után

hirtelen a testen kívülség élménye, látja önmaga holttestét és mindent, ami a test körül lejátszódik látja és hallja, de hiába akarna szólni, egy másik dimenzióban van; következhet egy alagút-élmény, aminek a végén egy különleges, személyességet sugárzó Fény-lény megmutatja a számára az egész életét; vissza kell jönnie. Más elemek is vannak (pl. csodálatos zene, páratlan békesség stb.) - ezeknek a segítségével bepillantást nyerhettünk a haldoklás folyamatába, de itt csak nagyon röviden és ezért felületesen tudom bemutatni ezt a tudományt, kutatást, amiben immáron több, mint 20 éve veszek részt.

Ez azt jelenti, hogy sok saját anyagom, saját gyűjtésem is van, tehát akik ismertek erről az oldalamról, megajándékoztak a bizalmukkal, miután ilyen élményen mentek keresztül. Ezek dokumentált anyagok, amelyeket thanatológiai konferenciákon szoktam felhasználni, hiszen gyakorta tartok erről a témáról előadást a legkülönbözőbb fórumokon.

Hitemből fakadóan is bizalommal mondom, de a reanimációs kutatásokra támaszkodva pedig teljes, empiriákra támaszkodó meggyőződéssel mondom, hogy a halál nem megsemmisülés, hanem eltávozás ebből a valóságból egy másikba. Végül csak két igehelyet idézek befejezésül: Jn 14,1kk-ban többek között az áll, hogy "az én mennyei Atyám házában sok hajlék van, ha nem így volna, megmondtam volna nektek..." Valamint a 2.Kor 5,10-ben az olvasható, hogy mindannyiúnknak meg kell jelennünk Krisztus ítélőszéke előtt, és ennek a megjelenésnek bizony kettős kimenetele lehetséges csak: vagy az üdvösség, vagy a kárhozat. Személy szerint nagy fájdalommal gondolok azokra, akik szellemi vakságukban inkább a kárhozatot vállalják.

Természetesen azoknak, akik minderről többet kívánnak tudni, szívesen állok a rendelkezésükre, valamint köszönettel tartozom azoknak az orosházi testvéreknek is, akik már szintén megajándékoztak ilyen élményeikkel.

Járjuk a temetőinket, lássunk azonban sokkal messzebb a temető határánál, sőt a saját fizikai látóhatárunknál is! Sőt, halljuk meg azt a hívó szót, amit élő igeként mond nekünk a Názáreti Jézus Krisztus: "Aki hisz énbenem, ha meghal is él." (Jn 11,25).

**Ribár János**  
esperes, lelkész

1995. júniusában adta vissza lelkét Teremtőjének Koszorús Oszkár ny. esperes úr. Élete utolsó éveiben családja számára megírta a Mozaikok életemből c. visszaemlékezését. Ebből közlünk egy részletet.

## SZUPPLIKÁCIÓ

A teológus életétől elválaszthatatlan a szupplikáció. Ez nagy élmény, mert ez a szárnypróbálgatás ideje. Ismerkedik a jövőendő pap az öreg és fiatal lelkészekkel, gyülekezetekkel, találkozik sokféle emberrel. Van, aki tanácsot ad, van, aki szelíden mosolyog, mert ráismer egy leírt prédikációra, még azt is megmondja, ki és mikor írta. Vigasztalásul hangzik el ez, nem baj kolléga úr, mi is így kezdtük. A harmincas évek közepén a kondorosi gyülekezetbe kellett mennem szupplikálni. A lelkész Keviczki Laci bácsi már öreg ember volt. Kis termetű és határozottan csúnya. Rengeteg sok mende-monda terjengett mókáiról. Sohasem volt biztos az ember, hogy viccel vagy komolyan mond valamit. Alig akadt teológus, akinek ne lett volna Róla jó vagy rossz emléke.

Az előírásnak megfelelően írtam, hogy a Teológusok Otthona a nagytiszteletű úr gyülekezetébe küldött ki, kérem jelölje meg a vasárnapot, mikor mehetek.

Reszketős kézzel írt, hogy igen örül jövetelemnek, mert Édesapám jó barátja. Július utolsó vasárnapját jelölte ki.

A reggeli vonattal megérkeztem, a parókia udvarán egy lombos fa árnyékában tejet és paprikás szalonnát fogyasztott a lelkész úr.

Bemutatkoztam és jelentettem, hogy én vagyok a szupplikáns.

- Üljön le! Magyar ember, ha eszik, nem beszél! De azt sem szeretem, ha nézik, hogy hogyan és mit eszem! Nem kínálok meg, mert gondolom, hogy otthon már reggelizett.

Irultam, pirultam, nem tudtam, mit mondjak. Átadtam Édesapám üdvözlését.

- A maga apja ismer engem?

Csak néztem rá kétségbeesve, talán nem értette a nevem?

Befejezte a reggelijét és megkérdezte, mi járatban vagyok?

- Én? - kérdeztem.

- Nem is én, mert én tudom, hogy minek vagyok itt, de maga úgy látszik nem tudja.

Szinte forgott velem a világ.

- Kérem, Nagytiszteletű Úr, dadogtam, hiszen megírtam, hogy jövök és kaptam választ is.

- Mit képzelsz maga, hogy én minden fiatalúrral levelezek? Nyögje ki, mit akar!

- Szupplikálni!

- Már voltak!

- Kérem, ez lehetetlen, mert az idén én kaptam ide megbízatást.

Nagyot az asztalra csapott. - Hogy mer a szavamban kételkedni?

- Kérem Nagytiszteletű Úr, akkor távozom.

Teljesen leforrázva indultam ki a parókiairól. Már a vasút felé kanyarodó úton jártam, amikor utánam fut egy ember és kiabál.

- Tessék visszajönni, kéreti a nagytiszteletű úr!

- Te jó ég! Talán nem adtam meg a kellő tiszteletet. Visszafordultam.

Jött eléem a lelkész úr, számon már ott volt a bocsánatkérés, de szóhoz sem jutottam, homlokon csókolt, megölelt, édes fiamnak szólított.

- Fiam, amikor azt mondtam, hogy volt már itt szupplikáns, és igazat mondtam, de te nem kérdezted, hogy mikor, hát megmondom: tavalý.

Természetesen prédikáltam és az szépen "sikerült". Ezt követte a szupplikálás. Jött velem mindenkihez. Mielőtt bementünk valamelyik házba, előre megmondta, mennyit kapunk. Ő maga mondta meg, ennyit adjatok.

Egy valamire felfigyeltem, fiatal, öreg, paraszt vagy tisztviselő, mindenki kezitcsókolommal köszönt. Mindenkit néven szólított.

Az egyik házból kijöttünk és közel voltunk a csárdához.

- Voltál ebben a híres csárdában?

- Még nem - válaszoltam.

Bementünk.

- Mit iszol, bort vagy sört?

- Nekem mindegy.

- Igyunk sört, mert az felfúj, az ebéd úgy sem lesz kiadós, így a kettő együtt megfér.

Fizetésre került a sor, az egyik zsebéből a másikba nyúl, de pénz sehol.

- Adj kölcsön 10 pengőt!

Odaadtam, fizetett és a többit besöpörte a zsebébe.

Magamban szidtam a csárdát és sóhajtoztam, Istenem, oda van a 10 pengőm.

- Mehetünk, mondta, szinte vezényelve.  
Alig tettünk néhány lépést, megállt, mert az út szélén görögdinnyét árultak.  
- Veszek fiam, az jó lesz a sörre, ez is felfújja az embert, az ebéd, mint mondtam, igen szűkös lesz. Kiválasztotta a legnagyobb dinnyét, volt vagy 10 kiló.  
- Na fiam, vedd a hónod alá és mehetünk.  
Meleg volt, izzadtam, de cipeltem a dinnyét. Mindenkiel megállt beszélgetni. Ilyenkor letettem a dinnyét, azután újra felvettem és néhány lépést megint mentünk. Ez így folytatódott, míg a parókiához nem értünk. Az emberek nevettek rajtam, ő pedig mindenkinek elmondta: az öcsém szereti a dinnyét.  
Hazaérkeztünk, megszabadultam súlyos terhemtől és egy igen gazdagon megterített asztalnál kötöttünk ki. Volt legalább négy-öt fogás. Pálinka, bor az asztalon.  
Volt mit enni, de nem volt étvágyam, mert folyton a 10 pengő járt az eszemben. Óriási összeg volt ez nekem. Ha keveset is, de ettem, amikor a borra került

a sor, azt mondta: - ezt tisztán isszuk, mert a bort hitelbe adják, a szódát azonnal fizetni kell.  
Délután kikisért az állomásra, útközben példálódzkodtam, hogy milyen nehéz a teológus élete, gondoltam, hátha eszébe jut a 10 pengő.  
- Bizony fiam, a mi időnkben sem volt könnyű, de azért végeztünk.  
A vonat benn állt, megvettem a jegyet és elbúcsúztam Tőle és a pénzemtől is. Néhány métert ment a vonat, aztán megállt. Az állomásfőnök a nevemet kiáltotta és egy borítékot nyújtott fel azzal, hogy a nagytiszteletű úr küldi.  
A levélben megköszönte a szolgálatomat, hívott máskor is, és 50 pengőt is mellékelte. Ilyen boldog még soha nem voltam, a kis ember arca is megszépült előttem, aranyszívű embert láttam benne.  
Már túl voltunk a váltókon, alakja ködbeveszett, mégis hangosan kimondtam a nevét: Laci bácsi! Köszönöm.  
Neve még az öregek között ma is él és én is nagyon nagy szeretettel őrzöm.

**id. Koszorús Oszkár**

*Az idén emlékeztünk Mikszáth Kálmán (1847-1910), jeles evangélikus írónk születésének 150. évfordulójára. Azt hisszük, a Harangszó olvasói érdeklődéssel fogadják Mikszáth alábbi sorait, melyet a közel másfél évtizedig Orosházán is lelkészkedő Győry Vilmos (1838-1885) halála után publikált. Az írás először megjelent a Pesti Hírlap 1885. április 26-i számában, mi az Akadémiai Kiadónál 1977-ben napvilágot látott Mikszáth Kálmán összes művei 70. kötetéből vettük át az itt következő történetet.*

**(Közvetési Koszorús Oszkár)**

### ***Az én jó patrónusom***

Oly kevesen vagyunk mi írók, hogy igazán nem csoda, ha hamar ráununk egymásra.  
Az újságírók már többen vannak minélfogva jobb is a kollegialitás köztük.  
Nem csoda, mert az újságírók fejedelme, Csernátony is folyton szilárdítja köztük a kapcsolatot: »Szeressétek egymást fiúk, mert azonkívül aztán az ördög sem szeret benneteket.«  
Hanem minket írókat (akik szelíd dolgokról írunk, a holdról, a napfényről, soha nem létező emberek viszontagságairól), minket, az igaz, senki sem olvas, de legalább mindenki szeret, hát nincs semmi szükségünk az *egymás szeretetére*.  
S valóban nagy ritkaság, hogy írók írókat szeressenek. Hogy mi ennek az oka, nem akarom feszegetni. Hiába, ez már így van. Ezen még a főrendi ház sem módosíthat.

Szinte mesés, mint a kék gyémánt, ha aztán egyszer mégis akad olyan író, mint Győry Vilmos, akit az írók is szeretnek.  
Ebből látszik ki egész nagyságában, milyen szerény és milyen áldott ember lehetett.  
Mindenki vesztett benne valamit közülünk is. Megsirrattuk szívünk mélyéből. Az egyik barátját vesztette el, a másik patrónusát.  
De engem ért a legnagyobb csapás. Mert én benne a *hangomat* vesztettem el.  
Nekem ő volt a felolvasóm.  
Mert mi tagadás a dologban, amiből annyi fölösleg jutott Körösi Sándor vagy Vámos professzornak, abból én igen szűken részesültem a mennyei hatalmaktól. Nekünk felvidéki embereknek sokkal kisebb hang jut, de kisebb is kell odahaza, ahol a hegyek közt sokkal jobb az akusztika. Itt Pesten azonban átkozottul érzi az ember a hiányt. Mindig

is irigyeltem a nevezett képviselő urat. Észrevehették rajtam.

De amíg a szegény Győry élt, nem volt nekem emiatt a világon semmi bajom. Olyan szépen tudta ő felolvasni jótékony hangversenyeken, a Kisfaludy Társaság ülésein az elbeszéléseimet, hogy mikor az ő előadásában hallottam a saját gondolataimat, így gondolkoztam magamban: »Ejnye, nini de okos ember vagyok én.« (Most már oda van az én okosságom.)

És a publikum vonzalma irányomban is arra volt építve egészen. Ha tetszett, amit felolvasott, akkor azt mondták rólam: »No, ezt szépen írta meg«, ha nem tetszett, amit megírtam, akkor azt mondták róla: »Nem jól volt felolvasva«.

Ő tudta ezt, de azért egész odaadással kölcsönözte ide a hangját minden alkalommal. S hogy tudott ő olvasni! Egész lelkével. Az ő nemes, meleg szíve, az őszinte ragaszkodása a fiatalabbak és gyengébbek iránt ott rezgett, mint fénylő sugár, minden mondaton.

Hiszen volt nekem már más író társam is, akinek a hangjára rászorultam, de az nem ért semmit, az mind olyanformán ütött ki, mintha teszem azt, Andreánszky a beszédjét elmondatná Wahrmann Mórral. Az okvetlenül elrontaná benne a »szebb« helyeket, mert ő nem érezné azokat át.

A legutolsó felolvasása, tavaly februárban is egyik elbeszélésem volt, pedig már akkor talán nehezebbre is esett.

De amit ő tett, azt ő mindig egészen tette. Más felolvasót úgy kell üldözni az ilyesfélével, hogy rendszeres kémekkel kell körülvenni, nehogy az utolsó percben feltalálhatatlanná tegye magát. Győry ellenkezőleg, ha valami terhet elvállalt, ő járt utána, hogy hol van hát már az a teher? Neki gyönyörűséget okozott még az is, ha a mások kötelességét elvégezhette. Pedig magának is három helyett jutott. Friss, játszi kedélyét jellemzik azok a sürgető sorok, amelyeket a Kisfaludy társasági ülés előtt írt, s amelyeket valamelyik társam tavaly (a »Pesti Hírlap« február 9-iki számában) közzé is tett:

Kedves öcsém, Kálmán - gyűlésünk oly közel áll  
mán

Hogy beköszönt szaporán - hallod e holnapután!  
Küldd hát a rajzot - mely fényes eszedben kirajzolt.  
Hadd tanulom meg előbb - még a gyűlésnap előtt  
Tartok rá számot - s szívesen kölcsönzöm a számot  
Mint minapában neked - tettem ígéreteket  
Bár igaz a hangon - mint a repedés a harangon

Egy kis csorba esett - amit a köd tehetett.  
S nem tudom így e torokkal - megvívok-e a sorokkal.  
És elnézed e majd - a keh ha félbeszakít?  
Ám ha így is kellek - míg végsőt lehelek  
Kész szolgálád maradok - mint vagyok, aki vagyok  
stb.

Még csak egyetlenegyszer láttam e felolvasás után Győry Vilmost. Valami a pálinkaivás ellen írt elbeszélésre volt kitűzve pályázat. Hárman voltunk benne a bírálók, Győry, Komócsy és én.

Több mint százötven munka érkezett be. Felosztottuk; mindenkinek jutott 50. Győry csakhamar elolvasta a magáét, s kikereste belőlük a legjobbakat. Semmi sem jellemzi jobban az embert, mint mikor kritikus. Az ő jósága nem ismert határt. Míg én a saját ötven beszélyemben az első három négy sor után statáriummal lenyakaztam az író: »Pokolba vele, ez nem tud semmit!« - addig ő végigolvasta türelmesen, s ha csak egy csöpp tehetséget látott benne, mindjárt bevette a jók közé. Így lett aztán huszonöt közös felolvasásra érdemes beszély az ő ötvenje közt, tíz a Komócsyében, az egyénben egy, de arról is meg voltam győződve, hogy haszontalanság. (Az angol vérbíró Jeffreys valóságos bárány volt hozzám képest.)

Harminchat beszély közül kellett hát kiválasztani a jutalmazandót.

Győry meghítt erre a célra a lakására.

Elmenten gyanútlanul a kitűzött délután, majd eldöntjük egy kis triccs-traccs mellett és megszerkesztjük a jelentést.

Győry igen szívélyesen fogadott bennünket.

- Itt a szivar, csibuk, üljetelek le. Aztán kezdjünk hozzá a felolvasáshoz. Mert harminchat beszély nem tréfadolog.

- Csak talán nem akarjátok mind felolvasni? - mondtam ijedten.

- Hát természetesen, hogy fel kell olvasni.

- De hisz ez eltart éjfélig.

- Én úgy éjfél után két óra felé gondolom a végét; mert közbe vacsorálunk is.

- Ne bolondozzatok, kérlek. Mondd meg, melyik a legjobb a huszonöt közül. Én tökéletesen megbízom a véleményedben.

- De én nem akarok benne megbízni. A pályázatban az van, hogy három bíráló dönt, tehát nektek azt okvetlenül meg kell hallgatni.

Elsápadtam, és elkezdtem hivatkozni mindenre, amit fel lehetett hozni.



- Nem, nem, az lehetetlen! Ez túlságos lelkiismeretesség. Én megyei ember vagyok, ösmerem a praktikus intézményeket. Az ember találmányra is eltalálhatja a legjobbat ... Oh, hogy egyitek sem volt soha a megyénél! ...

Nem nyílt menekülés sehonnan. Neki kellett fanyalodni. Én kezdtem hozzá a hangos olvasáshoz mint a legfiatalabb, de már a harmadik elbeszélésnél kidőltem. Nem győztem hanggal.

Akkor Komócsy vette fel a fonalat, de a negyedik elbeszélésnél elaludtam. Nem győztem füffel.

Győry felrágcsigattott:

- Ne aludj! Hallgasd milyen szép!

Jóságos szemeiben csak úgy csillogott a lelkesedés. Valami gazemberről olvasott Komócsy, akinek a gyomrában meggyullad a pálinka, aki üti-veri a feleségét meg a kisleányát részegen.

Vége lett. Új elbeszélés követte. Egy új korhely, kinek gyomrában szintén a pálinka gyullad meg, s rettenetes kínokkal marcangolja.

A többi elbeszélésbeli ember is mind a pálinkától pusztul el. Először csak egy kortyot iszik, később a felesége vagyonaát is a korcsmába hordja, utoljára a lésza liceumja veti rá piros bogycsúcsokat a haldokló koldusra. - Ez a vége mindenkinek. Egyik gyarlóbb a másikinál.

A nyolcadik elbeszélésnél Komócsy is felmondta a szolgálatot.

- Barátom, én már odavagyok az alkoholtól.

S valóban a terem nehéz pálinkagőzzel látszott megtelni, a gyertyák lángja lankadtan égett.

- No, hát majd elolvasom és a többit - mondá Győry a vacsora után.

Én rimánkodásra fogtam, hogy eresszenek engem haza, én úgysem voltam soha pálinkaivó ember, én nem érdemlem meg a sorstól, hogy ilyen bűnhődés érjen.

- De elvállaltad a bírálói tiszteletet.

Ki kellett innom fenéig a keserűséget. Ami borzalmat, iszonyatot harminchat vidéki elme ki bírt

fundálni a pálinkaivás ellen - rosszabb minden pálinkaivásnál a világon.

Szerencsére elszunnyadtam a nagy karosszékben, s csak mint ringató mesésző szövődött bele álmomba a beszély hőseinek viselkedése.

Győry annyira belemélyedtem, olyan odaadással olvasott, hogy észre sem vette szendergésemet.

Egyszer azonban . . . soká, nagyon soká lehetett - félbeszakadt az olvasás, s ez, mint az órakelepeléshez szokott alvót a beálló csend, fölébresztett.

- Mi az? Mi? - riadtam fel. - Vége van?

Az órára néztem. Három volt éjfél után. Győry a fejét rázta, hogy nincs még vége.

- Nem, nem - mondá Komócsy ásítva. - Győry elérékenyült kissé egy derék család atyja sorsán.

Ránéztem mosolygó kedves arcára, s íme az most el volt borítva könnyel.

- Mi bajod?

- Megríkatott - szólt búsan tekintve a kezében levő kéziratra - szegény pulyácskák, szegény kis árvák; mit csinálnak már most, hogy az apjuk meghalt?

Elővette a zsebkezdőjét s arcát megtörölte.

- Milyen bohó vagyok, istenem !

S szelíd kék szemeiből újra kibuggyantak a könnyek.

- Óh - kiáltottam fel -, ez kétségkívül a legjobb elbeszélés! Én erre szavazok. A te könnyeid megérdemlik az aranyakat.

\*

Talán ez volt nekem hozzá az utolsó szavam, és az is nevetve.

Mit gondolhattam még én akkor, hogy ő *ugyanazzal*, olyan hamar könnyeztet meg minket is meg az egész országot is.

**Mikszáth Kálmán**

### *Tamperei vendégek Orosházán*

Szívesen látott vendégek jártak nálunk ismét augusztus első napjaiban, a tampere-hermelei evangélikus testvérgyülekezet 24 fős küldöttsége, Sakari Suutala esperes és felesége Anja vezetésével. Örömmel viszonyítottak a mi hasonló létszámú delegációnk tavalyi finnországi látogatását.

Az orosházi egyházon belül alakult, mindenki előtt nyitott "finn csoport" Ribár esperes úr kezdeményezésére múlt év szeptemberétől havonkénti rendszerességgel találkozott, felelevenítettük utazásunk emlékeit, tervezgettünk, lelkiileg készültünk a vendégfogadásra,



gyűjtögettük a szükséges anyagiakat, alakítottuk a várható programot. Sakariék mellett jöttek régi kedves finn ismerőseink: Paavo és Hilka Sihvonen, Esko és Liisa Lehtola, aztán itt volt Kontio Ulla-Sirkka, aki még az 1930-as években mint lánycserkész járt először Magyarországon, azóta ötvenszer volt hazánkban. Ő és férje, a szintén közöttünk lévő Matti még a nyolcvanas évek elején jelentősen hozzájárultak az orosháziak és a tampere-hermelei egyház immár másfél évtizedes kapcsolatának elindításához. (Részünkről Benkő István, Kis János és Pintér János lelkészeké az úttörés érdeme.)

Egyházi delegáció lévén természetes az, hogy többször megfordultunk a templomban, gyülekezeti házban, evangélikus iskolában. Résztvettünk közös istentiszteleteken, mindnyájunk lelki gazdagodását jelentették az igehirdetések, a közös éneklés, az eszmecserek. A fő tolmács a Tamperében élő orosházi Szemenyei Sándor volt, aki magas szinten tud finnül. (Alkalmanként a több nyelvet beszélő Révész Rita és az 1 évig Kuusankoskiban tanult Kovács Ildikó is segített a nyelvi nehézségek leküzdésében.) Szükség is volt rájuk, hiszen magyarul, finnül, németül, angolul kevertük mondandónkat, szótárak és társalgási könyvek segítségével. Okosabbak mondják, hogy a magyarok és finnek rokonsága jóval messzebbre nyúlik annál, mint hogy a mai nyelvekben valami hasonlóságot is találunk.

Az erdőkhöz, tavakhoz szokott finneknek igazi egzotikumot nyújtott a kardoskúti szürkemarha állomány megtekintése, a mezőhegyesi kocszás és ménes meglátogatása, volt akinek tetszett a gyopárosi szauna, mások a hideg sört részesítették előnyben. Élmény volt a medgyesegyházi dinnyetermesztő Földesi Feri földjén egy nagy kóstoló, ahonnan ajándékként is mázsányi görög-és sárgadinnyét hoztunk el. Elmentünk Szegedre is, a zsinagógában megrendítő és részletes előadást hallottunk a holocaustról, jártunk a fogadalmi templomban, köszáltunk Szeged belvárosában, a Kárász utcán, a Tiszaparton.

Tucatnyi étkezést kellett megoldanunk: a reggeli mindig az éjszakai szállást biztosító családnál volt, az ebédeket és a vacsorákat az Alföld Szállóban, az evangélikus általános iskola ebédlőjében, a

mezőhegyesi Nóniusz étteremben, a fehértói halászcárdában fogyasztottuk el. Fagylaltoztunk is a szegedi kis Virág cukrászdában és falatoztunk autóbuszon is Ópusztaszerre menet. A Feszty körkép a finneknek is tetszett, aztán kedveskedni szerettünk volna nekik a jó idővel, órákat járkáltunk óriási hőségben az emlékpark egyéb nevezetességei között. (Szeptemberben hallottuk a Tamperéből hazalátogató Dimák Hajnalkától, hogy 1997-ben az évszázad nyara volt Finnországban, heteken át sütött a nap. Most nem lett igaz a finn mondás, hogy "idén a nyár keddre esett".)

A finn nép ma gondtalanabban él, elismerten magas szellemi és gazdasági szintre jutottak, a küldöttség tagjai is kiegyensúlyozottak, kulturáltak, derűsek voltak. Igyekeztek viszonyozni a mi vendégszeretetünket, Kari Makiö és felesége Kaija például igen jelentős értékű ajándékot, egy színes nyomtatógépet ajándékozott az orosházi egyháznak. Valójában négy napig voltak Orosházán a finnek, még Budapestet és Egert is megnézték. A rendkívül rövid idő miatt Orosházából alig tudtunk bemutatni valamit - bár többen nem először jártak nálunk - mindössze reggel és késő este tettünk sétákat és kisebb autósutakat, inkább csak éjszaka voltak városunkban. A nyitott ablaknál viszont vendégeink éjfélig hallgatták a legnagyobb magyar falu összes kutyájának ugatását, majd reggel háromtól a környék korán kelő kakasainak kukorékoló versenyét. Ezeket reggelinél vidáman nyugtázták.

Mint említettük, többször voltunk a templomban, ami zsúfolásig megtelt a fűvósok hangversenyén is. Felejthetetlen marad a búcsúest, ahol Györi Gábor igazgató lelkész úr és az ifjúság húsz főnyi csapata igazán színvonalas, lélekemelő műsort adott. A vendégek és a vendéglátók szinte elfelejtették az előző napok folyamatos készenlétét, napi 16 órás mozgalmas programját. Bizakodunk abban, hogy sikerült ünneppé varázsolni ittlétük minden óráját. A Pestre induló autóbusznál közel negyven orosházi így búcsúztatta a finneket: Nekemiin! Viszontlátásra!

**Koszorús Oszkár**

## Nyári kántorképző tanfolyam Orosházán

“Mindeddig megsegített minket az Úr!”  
(5.Sám 7,12)

1997. július 20. és augusztus 2. között benépesült, ének-, harmonium- és orgonahangtól volt hangos az Evangélikus Általános iskola. A hetedik nyári kántorképző tanfolyam kapott otthont az iskola felújítás alatt álló falai között. A közben folytatódó munkálatok okoztak ugyan némi kényelmetlenséget, de a tanulás nem akadályozták. A koráldallamok túlzengték az építkezés zaját és diadalmasan szálltak az ég felé!

Az egyházi zene az evangélikus istentisztelet szerves része. Mint a szántás a vetés előtt, úgy készíti fel lelkünk talaját az Ige hallgatására, befogadására. Becsüljük meg, szeressük, éljünk vele!

A tanfolyam hallgatóiból nem lesz feltétlenül kántor, de mélyebben megismerkednek az egyházzenevel, és később ha úgy döntenek, választhatják ezt a szép szolgálatot. Ha nem, maradnak gyülekezetünk éneklő tagjai.

Az ország különböző részeiből összegyűlt hallgatóknak - 28-an voltak - hét előadó (közülük is többen vidékiek) igyekezett minél többet átadni szolfézs-, ének és hangszeres tudásából. Az első hét végén az evangélikus templomban, a vasárnapi istentiszteleten már ízelítőt kaphatott a gyülekezet a Zsobraákné Horváth Enikő Sára vezette kórus tudásából. Bach, Bárdos és Schmidlin műveket adtak elő, a Bach művet orgona és furulya kíséretével.

Elhangzott még Széll Éva korálfeldolgozása: Szelíd szemed Úr Jézus. Zsobraákné szólístaként is bemutatkozott: Bach “Örvend hív lélek” című áriáját adta elő, Széll Éva kántorunk orgonakíséretével.

A vasárnapi istentiszteletet különösen is ünnepivé tette új, hordozható orgonánk felszentelése. A hangszert egyházközségünk a gyülekezeti alkalmakon és a kántorképzésben való használatra vásárolta, svájci adomány, valamint a nemrég alakult “Korál Alapítvány” szerény hozzájárulásának felhasználásával.

Hétfőn - július 28-án - Finta Gergely orgonaművész hangversenyében gyönyörködhattünk. Műsorát Bach, Böhm, Buxtehude és C.Franck művekből állította össze.

Az esten közreműködött a kántorképző énekkara. Szép zenei élménnyel lettünk gazdagabbak.

A kántorképző tanfolyam természetesen nem kizárólag a zenei képzést tűzte ki célul. Ugyanilyen fontos része volt a hitmélyítés. A reggeli és esti áhítatokon két vendéglelkész: az első héten Szolga Tökés Sándor (Ősagárdról), a második héten Széll Bulesú (Kispestről) tartotta az igehirdetéseket, segítette a résztvevők bibliaismeretének elmélyítését.

Elvadult világunk sok buktatója, tengernyi keserősége és sivársága között nagy áldás minden ilyen alkalom. Hálaság lehetünk érte Istenünknek.

Fürst Enikő

## Volt egyszer egy kisharang

A harangoknak is megvan a maguk sorsa. Az 1906-ban megrepedt zombai kisharang helyébe is egy új harangot kellett venni. Az evangélikus egyház presbitériuma egy, a zombaiéhoz hasonló súlyú harang mielőbbi beszerzése mellett döntött.

Ez utóbbi kisharangról mindeddig kevés adat áll rendelkezésre, úgy tűnt; ami egyik nap még hitünk szolgáló tárgya volt, az egy eddig ismeretlen napon a hasznavehetetlenné vált dolgok közé hanyatlott, s elfeledtük ...

Az újabb kutatások eredményeként ma már teljesebb képet tudunk bemutatni az egyház hajdanvolt harangjáról. Az 1906. áprilisában megrendelt harangról október 10-én Veres József igazgató lelkész már azt jelenthette a közgyűlésnek, hogy Seltehofffer harangöntő mester a kisharangot elkészítette és fel is adta az egyház címére. A harang 220 koronába, a szállítás pedig 6 korona 30 krajcárba került.

### Az új kisharang felirata

“Öntette az orosházi ág.hitv.ev.egyház 1906. B.A.A. 2157 sz.

- SELTEHOFFER FRIGYES FIAI Sopron. cs. és m. kir. udvari harang öntöde.” - A harang súlya: 58 kilogramm volt. Az új harang a régi zombai kisharang helyére került, de új állványra, melyet Vitéz Istvánnal készíttetett el az egyház. A harangállvány elkészítéséért 10 koronát fizettek a mesternek.

A kisharangot a Szentháromság utáni 18. vasárnapon, (október 14-én) az istentisztelet után a templom előtt szentelték fel. Az egyház vezetése úgy határozott, hogy az új harang felavatása és felvittele minden nagyobb ünnepség nélkül történjék meg. A kisharang, felszentelése után 1906. október 27-én, azon a vasárnapon szólalt meg először, amikor a reformáció emlékűnepe s a számkivetésben meghalt fejedelmeknek Thököly Imrénének és II. Rákóczi Ferencnek tetemeit a hazai földbe örök pihenésre hazahozták.

Novemberben új húzókötelet is kapott a harang, melyért id. Káposzta Lajosnak három koronát fizettek. Hogy a harang mikor repedt meg, nem tudjuk, s milyen különös, e dátum akkor is lehetséges ...

1915. júniusában az evangélikus egyház: “A zombai helyett öntetett, de időközben megrepedt” kisharangját, hazafias érzésből kifolyólag a hadsereg részére felajánlotta. Az 1906-ban öntött harangot 1915. szeptemberében a községi előljáróságra kellett beszolgáltatni, ahonnan a hadsereg céljaira elszállították. Így hát a “zombai helyett öntött” harangot örökre elnyelte az első világháború.

### Utóhang

Az ismert legenda, miszerint: a zombai kisharang 1913-ban Veres József esperes temetésekor repedt volna meg, tudjuk nem felel meg a valóságnak, mivel 1906-ban a megrepedt zombai kis harang helyett ő maga rendelt új harangot.

E sorok írójának gyanúja szerint viszont fennáll annak a lehetősége, hogy ez a második kisharang repedt meg Veres József halálának évében, s ebből keletkezett a téves legenda...

E feltételezés látszik erősíteni az a tény, hogy a hivatalos iratokon a “zombai helyett öntetett” harangot 1915-ben, már “időközben megrepedt” harangként említik.

Természetesen ez a feltételezés csak addig tarthatja magát, míg a harang megrepedésének pontos dátuma ki nem derül.

Verasztó Antal

### Levél a messze távolból...

Címzett az Evangélikus Lelkészi Hivatal, a feladó pedig Miklós Frisch Melbourne-i lakos (Ausztrália), kelt 1997. szeptember 14-én és kézzel írt, mely tisztán és nagyon jól olvasható:

Feladó pontos, ausztráliai címe, s a dátum: 1997. szeptember 14.

“Tisztelt Orosházi Evangélikus Gyülekezet!

Mint régi orosházi lakos szíves tudomásukra kívánom hozni az alábbiakat:

A magam és a feleségem Frisch Miklósné sz. Iványi Irma nevében értesítem az evangélikus gyülekezetet, hogy az áldott emlékü **FÜRST ERVIN** lelkész úr emlékéért megörökítettük az Amerikában élő Steven Spielberg úr által létrehozott Survivors of the Shoah Visual History Foundation jóvoltából. E magasztos cselekedettel Spielberg úr biztosította az anyagi alapot arra, hogy a deportálásból visszatért zsidók elmondhassák élményeiket, szenvedéseiket.

Amikor csengett a telefon és szólítottak video-szalagra megörökített vallomástételre, lejátszódott előttem a volt orosházi zsidóság tragikus sorsa. Két igazlelkű személy neve jutott eszembe ezzel kapcsolatban: az egyik Fürst Ervin lelkész úr, aki Istent szolgálta és keresztyén erkölcsi szellemében saját személyi szabadságát veszélyeztetve megmentette az elhurcolt zsidó lakosság Tóráit és kegyzsereit, amelyeket hiánytalanul visszajuttatta visszatérő maradék zsidóságnak. A másik személy **Héjjas János** volt gazdálkodó, aki emlékezetem szerint szintén az evangélikus gyülekezet tagja volt. 1943-ban kanászként szolgáltam e tiszta szívű, gyűlölettől mentes embernél, aki fiaként bánt velem. Amikor gettóba kényszerítettek, bedobott kb. 4 kg súlyú szalonnát a gettó kerítésén keresztül a következő felirattal: “aki megtalálja, adja át fiamnak, Frisch Miklósnak.” A szalonna Orosházától Strasshofig 6 ember éhségét csillapította. E két keresztyén ember Isten és Krisztus tanításai szellemében élt. Legyen emlékü áldott.

Tisztelettel: Frisch Miklós”

Utóirat:

“A vallomásomat, melyben e két nemes lelkű embernek emléket állítottam, megőrzésre elhelyezik az Amerikai Zsidó Múzeumban, valamint az Izraeli Jad Vasém mártírok emlékéért őrző múzeumban. Frisch Miklós”

Megrendülve megköszönjük ezt a levelet! Bárcsak soha többet semmiféle holocaustra ne kerülne sor; másrészt megható, hogy eléggé hálátlan világunkban vannak, akik nem feledékenyek a hálás emlékezetre. A megható levelet a kézhezvétel napján, szeptember 22-én megköszöntem. *Közli a Szerkesztő! Az eredeti az esperesi iktatóban!*

*Szeretettel köszöntjük segédlelkészünket, Skorka Katalint, aki 1997. szeptember 1. óta teljesít szolgálatot közöttünk. Arra kértük, hogy mutakozzon be a kedves olvasóknak új munkatársunk, aki ezt a következőképpen tette meg:*

### Skorka Katalin

Szarvason születtem, 1973. május 25-én, és Kondoroson nőttem fel. Szeretem az Alföldet és Békés megyét is. Bizonyára azért, mert ez a szülőföldem...

Szüleim három gyermeke közül én vagyok a középső és az egyetlen lány. Az általános iskola elvégzése után Békéscsabán a Rózsa Ferenc Gimnáziumban tanultam, német-orosz speciális tagozaton. Jó képességű osztályunk volt, kiváló szaktanárok készítettek fel bennünket a továbbtanulásra.

A barátnőm - azóta a bátyám felesége - hívott a kondorosi gyülekezeti közösségbe, ahol megkeresztelkedtem és később megszólított az Úr.

1991. szeptemberétől 1997. nyaráig végeztem teológiai tanulmányaimat Budapesten és Münchenben. A teológiai tudományon belül a rendszeres teológia vonzott a leginkább. Diplomamunkámat “Kompromisszum és radikalizmus Krisztus követésében” címmel készítettem el. Dietrich Bonhoeffer német teológus gondolatai és élete nyomán vizsgáltam meg, miként dönt és él a keresztyén ember, tudva Isten parancsáról és kegyelméről Jézus Krisztusban.

Augusztus 16-án szenteltek evangélikus lelkésszé Kecskeméten.

A hat év akadémikus tanulmány persze nem lenne elegendő a gyülekezeti szolgálat végzésére. De ebben az időszakban gyakorlatra is szert kellett tenni. Alkalom nyílt igehirdetési szolgálatra a Teológus Otthon falain belül és az ország számos településén, ahol evangélikusok élnek. Szeretotthonokban folytattam diakóniai gyakorlatot, ifjúsági táborokban - konferenciákban - vezettem csoportokat itthon és a Csendes óceán túlsó partján is. Nyaranta hosszabb - rövidebb ideig a kondorosi lelkészt, Sztojanovics Andrászt helyettesítettem. Emellett lelkész melletti gyülekezeti gyakorlatra is sor került. Ezek az időszakok leplezetlenül mutatták meg egy lelkész életét és szolgálatának komolyságát, összetettségét. Tudtam, mi vár rám, ha ilyen formában vállalom a tanítványságot.

Én ugyanis nem lelkészcsaládba születtem. Egyszerű, munkás emberek gyermeke vagyok, tudom, mit jelent megküzdeni a termésért, a fontos dolgokért a Békés megyei családok egy bizonyos részében. Ismerem az itt élők gondjait, félelmeit, örömeit, mentalitását. Ezért tartom különösen is feladatnak, hogy elmondjuk: a nehézségek közepette is van Istennek szava az életünkhöz. Sokan évtizedeken át dolgoznak, nem kímélve önmagukat, büszkéek elért eredményeikre. A békési ember szorgalmas, legyen gazdálkodó vagy egyetemet végzett. Jó lenne, ha meglátnák Isten keze

nyomat, ajándékait: hogy a szükséges erő munkavégzésünkhöz is Tőle van.

Kérdezné talán valaki: nem gondolom-e, hogy nőként nehezebb lesz a dolgom, hogy többet kell teljesítenem, vagy hogy nem úgy fogadnak, mint a férfi kollégákat.

Sosem éreztem, hogy megkülönböztetetten bántak volna velem tanulmányaim során, vagy az Akadémián, mert én nő vagyok. Nem vagyok feminista: tudom, hogy vannak bizonyos feladatok, amelyeket egy férfi jobban tud elvégezni, amelyekhez bizony az ő határozottságukra van szükség. Ha egy nőből feleség lesz, akkor duplán hárulnak rá a teendők: család és hivatás. Az egyik biztosan háttérbe szorítja a másikat. De nem hallgathatom el azt sem: hiszem, Isten hívott el és bízott meg ezzel a szolgálattal, Ő az, aki fel tud ruházni mindazzal, ami szükséges annak elvégzésére.

Életem során minden jelentős és szép esemény, lehetőség ajándékképpen, meglepetésszerűen ért. Ebben a Gondviselő munkáját látom. 14 évesen elhatároztam: nem tanulok németet. Az iskola igazgatóhelyettese mégis azt javasolta: jó lenne, hogy egy nyelvi osztályba jelentkeznek - s a felvételi vizsgám sikerült. Nagy hasznát látom azóta is, hiszen a Teológiai Akadémián már jobban koncentrálni tudtam a tanulmányaimra, a szükséges nyelvvizsga is a birtokomban volt. Az amerikai út, vagy a német ösztöndíjas időszak sem az én érdemem. Megkaptam őket, és közben mindig feltettem a kérdést: "Miért pont én?"

Orosházát sem én választottam. De hálás vagyok ezért a városért, gyülekezetért, a szeptember 1. óta megismert kedves emberekért, lelkészekért. Isten nagyon jól tudja, kinek mire van szüksége. Nekem először is több tanulásra és tapasztalatszerzésre. A három lelkész különböző személyiség típushoz tartozik. Mindegyiküknek van speciális területe, amelyben különösen jók. Ezért tanulhatok sokat a szolgálat rejtelmeiről.

Itt színes gyülekezeti élet van, nagy és szerteágazó munkaterület. Örülök, hogy a legkisebbekkel is van kontaktusom, az óvodai foglalkozások révén. Az Evangélikus Általános Iskolában is tartok hittanórákat a másodikos osztályokban. Viszont gimnazistákkal is foglalkozom heti egy órában, és aztán hétvégeken újra találkozunk a bibliakörökben. Nagy felkészültséget igénylő munka ez, de megéri a befektetett idő és energia. A leánygyülekezetekben is végzek szolgálatot. Leginkább Szentetornyán - ahol ötödikes gyerekek várnak rám keddenként - és Csanádapácán. Emellett minden gyülekezeti alkalmat felváltva végzünk a többi lelkéssel. A helyi szociális otthonban lakókat is szívesen látogatom. Egyházmegyei segédlelkészként pedig segítem az esperes úr munkáját is.

Nem panaszkodhatom, hogy nincsen feladat, vagy unatkoznom kellene. Szívesen, örömmel és lendületesen szeretném megtenni mindazt, amit tőlem elvárnak.

Nem a személyemmel, vagy nő voltommal kapcsolatos gondolatokat akarom eloszlatni. Ezt a kérdést nem tartom jelentősnek, ellenkezőjét bizonygatnivalónak. Az én feladatom ugyanaz, mint minden keresztyéné: úgy élni, ahogy azt az Úr Jézus kérte tőlünk, úgy követni Őt, hogy

mások is kedvet érezzenek ehhez. Mosollyal az arcunkon, reménységgel a szívünkben. Elmenni és hirdetni: Isten szeretetét és bűnbocsánatát. A több évszázados félreértéseket és félreértelmezéseket kell megszüntetni. Az egyházzal és Isten dolgaival kapcsolatos rosszul informáltságot, tévhiteteket.

## Mozaikok iskolánk életéből

Isten kegyelméből immár második tanévét kezdte meg evangélikus iskolánk szeptemberben. Első osztályosaink is mosolygósan járnak iskolába. Élvezik az iskolai élet mindennapjait, nekünk pedig sok örömmünk van bennük, mert ügyesek szófogadóak. A 47 elsős gyermekkel nemcsak létszámban, hanem szeretetben is gazdagodtunk.

Ökumenikus ifjúsági közösségünk szeptember első hetében A kis herceg előadásával örvendeztette meg tanuló közösségünket. Színvonalas műsorukat nagy figyelemmel és lelkes tapsal hálálták meg.

Az Orosházi Evangélikus Gimnázium alapításának 60. évfordulóján tartott emlékünnepségnél szívesen adtunk otthont. Szép élmény, feledhetetlen esemény volt mindannyiunknak. Az egykori diákok hite és ragaszkodása régi iskolájukhoz, valamint helytállásuk az élet viharaiiban példaként állítható iskolánk mostani tanuló elé.

Nemcsak a tanulásban, hanem a munkában is jeleskednek gyermekeink. Már szinte hagyománynak számít őszi tevékenységünk a Rágyánszky kertben. A kertész úr meglepedését gazdag ajándékozással fejezte ki. Neki köszönhetjük, hogy iskolánk környéke évről-évre szebb, otthonosabb és zöldebb lesz.

5. osztályosaink szeptemberben úszni tanultak Gyopároson. Naponta kerékpárral tették meg az utat egy héten keresztül. Így nemcsak az úszást, hanem a kerékpáros közlekedést is gyakorolhatták. Testnevelő tanáraik, osztályfőnökeik feltűnő gondoskodással kísérték őket, vigyáztak testi épségükre.

Városunk diákönkormányzatában az evangélikus iskola is helyet kapott. Létszámunk alapján két képviselői helyre vagyunk jogosultak, melyre három jelöltet állított az iskolai DÖK. A választásra október 22-én kerül sor, melyen eldől, hogy közülük kik képviselik majd társaikat. A jelöltek: 6. osztályból Csizmadia Ibolya és Török Annamária, 8. osztályból Csizmadia Kálmán.

Szakköri lehetőségek az Evangélikus Általános Iskolában: A kötelező tanórai foglalkozásokon túl szakkörökben fejleszthetik tudásukat tanulóink, mely a szabadidő hasznos elöltését is szolgálja. Ezek: sportkörök, számítástechnika, énekkar, origami, egészségügyi, kézimunka, néptánc és társastánc.

Iskolánk felnőtt közösségének is van énekkara. Hetenként próbáiban nemcsak a szép éneklés örömét élhetik át az énekkar tagjai, hanem felüdülést, kikapcsolódást, lelki feltöltődést is jelent számunkra. Szükség is van erre nevelői közösségünknek, hiszen kemény munka vár ránk még ebben a naptári évben. A mindennapok szokásos

munkája mellett végezzük a 6 osztályos gimnázium szervezését, előkészítését és a nemzeti alaptanterv bevezetéséhez kapcsolódó helyi tantervek összeállítását. Ezt segítette az a budapesti tanácskozás, melyet az Országos Egyház Oktatási Bizottsága kérésünkre összehívott. Itt alkalmunk volt megbeszélni az országban működő evangélikus általános iskolák nevelőivel a ránk váró feladatokat és azok lehetséges megoldását. Orosházáról nyolcan voltunk ezen a tapasztalatcserén. Adjon nekünk Isten elég erőt, türelmet, kitartást, hogy mindent az Ő dicsőségére tudjunk tenni, és a ránk váró feladatoknak méltón megfelelni.

Az elmúlt években igazi testvéri kapcsolat alakult ki a győri és a kispesti egyházi iskolával. Isten segítségével ez a kör tovább bővül. Iskolánk közössége a Nyíregyházi Evangélikus Általános Iskola tantestületének fogadására készül. Szakmai tapasztalatcsere, lelki erősítés lesz ez a találkozás. Valljuk és hisszük, minden ilyen együttlétet hozzásegít bennünket Isten ügyének méltó szolgálatához.

## Hírek, információk, közérdekű sorok

Legutolsó számunk (IV.évf. 3. szám, aug.31.) teljesen az egykori helyi evangélikus gimnáziumi oktatás 60 éves jubileumára koncentrált: szeptember 14-én hálaadó istentiszteletet tartottunk templomunkban, hogy 1937. szeptemberében megkezdődött önálló épületben a gimnáziumi oktatás. Hálaadásunkat kiegészítette az a bűnbánat is, hogy 1948-ban a történelem Urának büntetése miatt elveszett ez a lehetőségünk. Hálaadással gondoltunk arra is, hogy 1992-től újra van evangélikus iskolai oktatás városunkban, és most folyik az evangélikus gimnáziumi oktatás előkészítése is. Az ünnepi istentisztelet igehirdetésének lényege az volt, hogy olyan alázattal, hittel, hűséggel, bűnbánattal álljunk meg legújabb korszakunkban Isten színe előtt, hogy ne kelljen újra arra ítéltetnünk, hogy elvegye tőlünk - esetleges hűtlenségünk, hitetlenségünk miatt - ezt az újabb lehetőséget.

A biblikus történelemszemlélet világosan látja ugyanis, hogy soha sem véletlenül történtek vagy történnek az események, az olyan események sem, amelyek látszólag a keresztyén egyházat gyengítették. A történelem Ura olykor a választott népét megbünteti engedetlensége, hitetlensége, erkölcsi megromlása miatt, de Isten büntetése mindig katartikus, azaz megtisztító szándékú.

Az egyházellenes, keresztyénség és Krisztus ellenes támadások háttere mindig kettős: az egyik, hogy van egy sötét, gonosz, lázadó sátáni erő, amelyik tudatosan, átgondoltan akarja az istenhitet, a Megváltó Krisztusba vetett hitet kiirtani az emberi szívekből, a világból. Ez a nagyon is személyes, perszonalifikálódó gonosz ezerféle módon, trükkel, izmussal támad neki a tiszta Krisztus hitnek; a másik pedig az, hogy Isten egy bizonyos határig megengedi ennek a gonosznak a működését, felhasználja ezt a rosszat úgye előbbre vitelére. Ez a személyes gonosz néhány óráig azt hihette, hogy teljes győzelmet aratott - ez a néhány óra pl. az az időszak volt, amikor Krisztust letartóztatták, megfeszítették és meghalt! Mindenki azt hitte, hogy mindennek vége! A beavatott tanítványok is azt hitték - de eggyel nem számoltak! Azzal nem számoltak, hogy egyszer csak következik egy egészen váratlan fordulat, egy olyan fordulat, amit ember nem tudott volna vagy nem tudna kitalálni. Jézus Krisztus megkínzása, halála, keresztre feszítése és temetése után következett a hihetetlen fordulat: a feltámadás! Nem hogy vége lett volna ennek az ügynek, hanem - a teljes emberi tanítványi csőd után - minden újra indult!

Isten újra és újra megengedi a sátáni erők tombolását, de mindig csak egy bizonyos mértékig és határig, mindig következik a váratlan isteni fordulat, amikor már az ember talán nem is számol semmiféle jóval. Csak bánattal és szomorúsággal tekinthetünk azokra, akik Krisztus ellen fordulva annak a szörnyű fizetségét adó sátáni erőnek az eszközeivé válnak.

A történelem Urától kapott legújabb lehetőségek hűséges hitre köteleznek bennünket! Ezzel a felhívással fordulunk mindenkihez!

Befejezéséhez közeledik **az evangélikus általános iskola tetőterének építése**, és ez az új tetőzet jelentős mértékben emeli ki az egykor szürke, kissé fantáziátlan lapos tetejű épületet, és teszi karakterisztikus építménnyé. Bár az elsődleges cél nem a látványosság, hanem a célszerűség, vagyis az építkezés összefügg a tervezett gimnáziummal, de nem válik kárára az épületnek ez a bővülés.

Az építkezés összegének nagyobb részét a Magyarországi Evangélikus Egyház biztosítja, bár a helyi takarékosságnak is jelentős szerepe van. A helyi megtakarítás (gyülekezet és iskola részéről) is több, mint 15 millió forint volt. Az építkezés első szakasza összesen 26,7 millió Ft.-ba kerül. Természetesen a tető felkerülésével nem ért véget a munka, mert következik majd a belső kialakítás, aminek a bekerülése összege ennél is jóval nagyobb lesz. Országos vezetőségünkől határozott ígéretünk van a folytatást biztosító összegre. Szeretnénk természetesen helyi és megyei segítséget is kapni, ezért kérésünkkel megkeressük vagy már meg is kerestük az illetékeseket, tekintettel arra, hogy az egyházi intézményeinkben tanuló gyermekek is ennek a hazának, régióknak, városnak a gyermekei.

## MEGHÍVÓ

REFORMÁCIÓI SOROZATRA: 1997 október 28. (kedd) - 31. (péntek) között esténként 5 órai kezdettel előadássorozat lesz a Tanácstermünkben a reformációról, Lutherről. (Témák: 1./ Luther, a keresztyén teológusa (kedd), 2./ Luther, a Szentírás doktora (szerda), 3./ Luther a megigazulásról (csütörtök) és 4./ Luther Isten igazságáról (péntek). Az előadásokat Véghelyi Antal (ceglédi) evangélikus lelkész tartja, aki erre a témára szakosodott. Október 31-én, péntek délelőtt 10 órai kezdettel természetesen tartunk istentiszteletet és szeretettel hívogatunk erre az alkalmunkra is.

**November 9-én**, vasárnap délelőtt és délután lesz a **szupplikáció** a gyülekezetünkben. Nyilván mindenki előtt ismeretes, hogy a Teológiai Akadémia (új neve Hittudományi Egyetem) lelkészi pályára készülő diákjai gyakorlati céllal látogatják meg a gyülekezeteket és végeznek ott szolgálatot. A gyakorlat mellett cél az anyagi támogatás is, ilyen alkalommal az istentiszteleti offertóriumot ajánljuk fel. Az orosházi gyülekezetbe is három diák érkezik, s végzik a délelőtti igehirdetői szolgálatot, valamint délután **3 órai kezdettel szupplikációs szeretetvendégség** lesz. Ezen az alkalmon Lázár Zsolt teológus testvérünk számol be vetített képes előadással amerikai ösztöndíjas életéről. Örömmel jelentjük a gyülekezetünknek, hogy jelenleg két orosházi lelkészjelölt tanul a Teológián azzal a szándékkal, hogy hirdessék az evangéliumot. Lázár Zsolt (akinek szülei presbiterek is) és Nagy Ervin (akinek a nagyapja Fürst Ervin volt). Ifjú testvéreink tanulmányaira és lelkészi pályájára Isten áldását kérjük.

Ópusztaszeren jártunkkor olvastuk a Feszty körkép épületének előcsarnokában: "Ha valaki a vasárnapot nem tartja meg és az ünnepnapokat nem ünnepli meg ... avagy halottait nem az Egyház által temeti el, 12 napig kenyéren és vízen vezekeljen." Szent László I. törvény (Kr.u.1092-ben).

1997. szeptember 7-én 15 órai kezdettel avatták fel azt az emlékfalat, amelyet a helyi Pofosz szervezete nem rövid helykeresés után állított fel az Alvégi temető ravatalozója közelében a II. világháború áldozatainak emlékére. Egyházközségünk Presbitériuma és Képviselő testülete határozott úgy, hogy segítségére lesz a Pofosznak és ingyen biztosítja a helyet a temetőben. Egyházi részről szolgálatot végezett a felavatás ünnepén Jankó Béla református lelkész ünnepi szónokként, valamint imádságot mondtak és áldásért könyörögtek: Kiss Sándor református, Sóki Károly r. katolikus és Kovács László evangélikus lelkészek.

E sorok írója - szórványszolgálatból érkezve civilben vett részt a fájdalmas alkalmon - a következőt élte át döbbenettel: az alkalmi forgatókönyv irányítója, Józsa Márton felkérte a történelmi egyházak felsorolt képviselőit, hogy szenteljék fel az emlékművet, s kollégáink elindultak a fal előtt felállított mikrofonhoz, egy sziszegő (kígyó?) hang imígyen reszelt bele a levegőbe: "mit keresnek itt a papok?" Hogy a bánat helyszínén, a halál árnyékának völgyében, a múlandósággal és az enyészettel farkasszemet nézve is ilyen gyűlölködő hang szóltaljon meg ott, ahol csak a magunkba szállásnak lenne az alkalma és az ideje, minősíteni sem lehet. Legfeljebb fájdalmas megállapításunk, hogy döbbenetes szindróma ez. Mellesleg "nem kerestek" semmit, vinni akartak valamit: elgondolkodtatást, magunkba szállást, bűnbánatra indítást, és annak hírért, hogy egyedül a történelem Ura menthetne meg minket az ilyen eszeveszett, ember okozta háborús és társadalmi katasztrófáktól. Mert a gyarmatosítani akaró, kapzsi, harácsoló, mindenből hasznot húzó ember okozza a történelmi tragédiákat - a többi ember kárára és vesztére. Alázattal bűnbánatot kellene tartani...

Többször szóvá tettük már, most sem tehetjük meg, hogy elkertüljük ezt a témát: 1997. október 10-én kísértük el Varga Julianna testvérünket utolsó földi útjára 88 éves korában az Alvégi temetőnkben, délelőtt 10 órai kezdettel. Nem sokan voltunk a temetés alkalmán, de létszámtól függetlenül is megadtuk illendő módon a végső tisztességet. Illetve megadtuk volna, mert ami a temetőben történt, minősíthetetlen és ennek a hatása alatt tisztelettel és szeretettel kérem a kedves olvasó figyelmét és segítségét, hogy tegyünk meg mindent újra a temetési szertartások méltóságáért és minőségéért.

Mi történt? Már a sírnál voltunk, a temető egyik útja melletti kriptába kellett elhelyezni a földi életből eltávozott testvérünket. A sír melletti temetési liturgia alatt 5 (öt) idegen (ember?) gyalogolt keresztül rajtunk. Egy kb. 60 éves nő egy fiatalabb férfival, külön-külön két idősebb férfi, meg egy nő. Az egyik esetben éppen az Úrtól tanult imádságot kezdtük mondani - döbbenetemben megálltam és csak meredten néztem ezt az embertelen és istentelen viselkedést. Temetői dolgozóink egy felénk tartó és rajtunk átgázolni akaró férfit megkíséreltek szelíden megakadályozni a

Orosházi Harangszó - Kiadó: Evangélikus Egyházközség.  
5900 Orosháza Thék Endre u. 2. Felelős kiadó Ribár János lelkész, esperes. Társszerkesztő: Győri Gábor igazgató lelkész, Kósorús Oszkár presbíter.  
Készült az INICIALE BT. nyomdájában, Orosháza.

keresztülgázolásban - sikertelenül. Még a sapkáját se vette le, de valamit morgott (köszönés lett volna?).

Rettenetes látni ezt a szellemi-lelki elsivárosodást, ami nemcsak az ilyen átgázolásokban nyilvánul meg, hanem abban is, hogy végezzük pl. a ravatalozóban a szertartást és cigarettafüst száll, tőlünk 2 méterre valaki szívja a cigarettát a szertartás alatt. Ugyancsak a szertartás alatt - ez különösen idősödő hölgyekkel fordul elő (talán nagyothallók?) - félhangos piaci beszélgetés folyik. Borzasztóan zavaró ez az elhunytal szembeni tiszteletlenség.

Didaktikus leegyszerűsítéssel a következő kéressel fordulok minden jó szándékú olvasó felé, és kérem a segítséget:

1./ Soha ne gyalogoljunk és ne kerékpározzunk keresztül temetőben gyászoló gyülekezeten, hanem vagy álljunk meg (sapkalevétellel) vagy sietős esetben keressünk kerülő utat!  
2./ A szertartás alatt ne cigarettázzunk, legfeljebb minimum 50 méterre félrevonultan, ha már annyira közömbössé, üressé, érdektelenné és tompává vált valaki, hogy képtelen 20 percet kibírni.

3./ Nagyon kérjük a szertartás alatt és közelben a piaci stílusú, nagyon zavaró fecsegés kerülését, mellőzését.

A kedves és jó szándékú olvasót szeretettel kérem, hogy ilyen esetekben - szelíden - tegyen kísérletet ezek megakadályozására. Szomorú, hogy ilyen kéressel kell az olvasókhöz fordulni, de tesszük ezt ama tehetetlenségünkben, amivel szomorúan szemléljük a fokozatos szellemi-lelki leépülést és szimpla primitív válast (simplicissimus).

Állandó gyülekezeti alkalmaink:

1. Vasárnaponként:

9 óra: gyermek - istentisztelet (szülőket és a kisebb gyermekeket együtt is hívjuk)

10 óra: felnőtt istentisztelet

17 óra: (téli időszámítás) esti istentisztelet a Tanácssteremben

2. keddenként 8-kor reggeli áhítat (a Hivatal később nyit)

3. szerdánként 17 óra (téli) bibliaóra (egy-egy bibliai könyvvel ismerkedünk és imaközösség)

4. csütörtökönként 17 óra (télen) est istentisztelet a Tanácssteremben

5. péntekenként 8-kor reggeli áhítat

6. péntekenként délután 5-től tizenéves ifjúsági alkalom

7. szombatonként este 7-től felnőtt ifjúsági alkalom

Ezen kívül tartunk még alkalmakat, elsősorban istentiszteleteket a Leánygyülekezeteinkben:

1. Csanádapáca - vasárnaponként 10.30-kor (Skorka Katalin s. lelkész a leggyakrabban)

2. Kardoskút - 14 óra (Győri Gábor igazgató lelkész)

3. Rákóczi telep 8.30-kor (Kovács László lelkész)

4. Szentotnya 8.30-kor (váltakozva Skorka Katalin s.lelkész és Ribár János esp.lelkész)

Az úrvacsora szentsége évközben mindig a hónap első vasárnapján, valamint minden un. nagy ünnepen és az ettől eltérő alkalmakat hirdetjük.

Rendkívüli alkalmak: temetői istentiszteletek az idén is lesznek - **Alvégi és Felsői** Temetőben *november 1-én, szombaton 14 órai kezdettel. Csanádapácán és Szentotnyán* (Corvin úti kis evangélikus temető) szintén *november 1-én, szombaton délután 2 órai kezdettel. Rákóczi telepen* (Szentesi út) és Gyopárhalmán is lesznek temetői istentiszteletek, *november 2-án, vasárnap délután 2-kor, illetve 2.30-kor.*

Központi Statisztikai Hivatal (KSH) szeptemberi jelentése népesedési (helyesebben elnéptelenedési) helyzetünkről, csak röviden:

1. 23.000 emberrel megint kevesebben vagyunk.
2. 1.700 házasságkötéssel kevesebb!
3. 3.100 gyermekkel született kevesebb!

*Sajnos ez az igaz népszavazás!* Amíg ezen a tendencián nem változtat valaki, valamelyik párt, valamelyik koalíció, addig hiába mutatják ki a népszerűségi listák valós vagy propagandisztikus (direkt sugallt) csúcs-lovaglőit. Legalább stagnálna a létszámunk, az is biztató lehetne bármelyik oldalú politikai hatalom számára, de amíg ilyen rohamosan fogyunk, addig csak az aggodalom szellemében fáradozni kellene az erkölcsi megújulás elősegítésén.

Sajnos az az igazi népszavazás, hogy önsorsrontó, értelmetlenné váló életetek ellenszerei az olyan eszközök, amelyek még valamiféle illumináltságot, kábultságot eredményezne, és - igazi orvosi szakértők szerint - rettenetes a népünk egészségi állapota is. Az egyén és a társadalom egészsége vagy betegsége sajnos szoros összefüggésben van egymással.

**Köszönetet mondunk** több száz, részben ismeretlen testvérünknek, akik készek és hajlandók voltak adójuk felajánlható **1 %-át** az evangélikus általános iskoláinknak ajándékozni. Az Alapítványra befolyt összeg 500.000.- Ft. volt. Hálásan köszönjük mindenkinek! Alapítványaink adóalapot csökkentő hatásúak, erről természetesen igazolást adunk a Lelkési Hivatalban (Thék E. u. 2. Tel: 68/312-003 délelőttönként).

Johannes Kepler (1571-1630) imádsága:

"Nagy Művésze a világnak, csodálva szemlélem kezded alkotásait, középtűt a napot, fény és élet osztogatóját, amint szent törvényed szerint zabolazza meg a földet és irányítja futását. Világok Atyja, ki indított Téged arra, hogy a kicsiny, gyenge földi teremtményt, a Mindenségnek ezt a porszemét úgy emeld fel, hogy érte Fiad, Jézus Krisztus emberré lett, szenvedett, meghalt és feltámadott? Nagy Művésze a világnak, örök Atyánk, Krisztus keresztje a Te legnagyobb és legtekélyesebb műved, váltságot átfogja az időt és az örökkévalóságot. Magasztalunk Téged, ámen!"

Valószínű kevesen tudják, hogy ennek a szép és mély imádságnak a szerzője, Johannes Kepler a híres csillagász, a tudós, hitét gyakorló, úrvacsorával rendszeresen élő hívő evangélikus keresztyén volt. Életének és tudományos munkásságának Isten magasztalása, dicsőítése volt a célja. Ezért teológus szeretett volna lenni, de a családi körülmények ezt nem tették lehetővé. Ő maga így jegyzi ezt fel az utókor számára: "Szerettem volna teológus lenni, igazán sokáig foglalkoztatott ez a gondolat, de íme Isten megdicsőítették a csillagászat terén végzett munkám által."

**Konfirmációi oktatás** - természetesen ebben az esztendőben is lesz. Szeretettel értesítünk minden kedves érdeklődőt és érintettet, hogy az első konfirmandus összejövetelre **1997. november 8-án, szombat**on délelőtt kerül sor **10 órai kezdettel**. Kérjük a szülőket, keresztszülőket, nagyszülőket, hogy legyenek segítségünkre abban, hogy a gyermekek megismerhessék keresztyén hitünk alapvető titkait és kísérik az oktatást imádság szeretettel.

**összeállította: Ribár János esperes / Szerkesztő**

## GYÜLEKEZETI HÍREK

### HÁZASSÁGKÖTÉS

Tóth Csaba és Tóth Ildikó 1997. június 7-én kötöttek házasságot  
 Lőcsei Krisztián és Járolí Andrea 1997. július 26-án kötöttek házasságot  
 Kurta Zsolt és Tószeczeki Izabella 1997. augusztus 23-án kötöttek házasságot  
 Tóth László és Szabó Anikó 1997. augusztus 30-án kötöttek házasságot  
 Fodor László és Barabás Mónika 1997. augusztus 30-án kötöttek házasságot  
 Baksa Zoltán és Balogh Ildikó 1997. szeptember 13-án kötöttek házasságot  
 Kutasi Mátyás és Paulcsula Andrea 1997. szeptember 13-án kötöttek házasságot  
 Kovács László Sándor és Kovács Margit 1997. szeptember 20-án kötöttek házasságot  
 Markovics Zsolt és Molnár Gyöngyi 1997. október 11-én kötöttek házasságot

### ISTEN VEZESSE ÉS IRÁNYÍTSA ŐKET ÉLETÚTJUKON ÉS SEGÍTSEN MEGTARTANI FOGADALMUKAT!

### KERESZTELÉS

Tóth Péter és Tóth Zsuzsanna fia: GERGELY május 11-én  
 Paksi Zsolt és Bak Erika leánya: LILLA május 11-én  
 Adamovszky Sándor és Kunos Éva leánya: ORSOLYA és fia GÁBOR május 25-én  
 Gyömrei Bálint és Iványi Katalin fia: BÁLINT május 25-én  
 Zsiga János és Nagy Ágnes leányai: ADRIENN - ÁGNES - ALEXANDRA június 15-én  
 Törköly József István és Gyurkó Brigitta fia: MÁRTON ATTILA június 15-én  
 Antali Lajos és Mislai Katalin fia: BALÁZS június 15-én  
 Luczó Sándor és Sánta Ildikó fia: BENCE június 29-én  
 Kiss Bálint és Baricsa Hajnalka fia: BÁLIT ALEX július 6-án  
 Kerekes János és Leitner Ibolya fia: SZABOLCS július 6-án  
 Béres Attila és Tóth Ágnes fia: BENCE ZOLTÁN július 13-án  
 Szabó István és Birkás Ella leánya: ELLA július 13-án  
 Kerekes János és Leitner Ibolya fia JÁNOS július 20-án  
 Volker Orth és Dr. Orth Edit (Dr.Hudák Edit) fia: PÉTER WERNER augusztus 3-án  
 Jónás Ferenc és Polgár Andrea leánya: NOÉMI augusztus 10-én  
 Jónás Ferenc és Polgár Andrea leánya: KRISZTINA augusztus 10-én  
 Tornyai-Molnár Antal és Budácsik Anita leányai: ADRIENN - ALEXANDRA augusztus 10-én  
 Tóth Mihály és Pádi Éva fia: ZSOLT augusztus 10-én  
 Gabnai Tibor és Gabnai Magdolna leánya: ANITA augusztus 10-én  
 Ravasz Mihály József és Horváth Marianna leánya: MARIANNA MAGDALÉNA augusztus 10-én  
 Kishonti Pál és Fekete Irén leánya: FANNI augusztus 17-én



Simon Tibor Attila és Gelegonya Erzsébet fia: TIBOR BOLDIZSÁR augusztus 20-án  
 Szudár Pál Zoltán és Gelegonya Erika gyermekei: DÓRA - DÁNIEL NORBERT augusztus 20-án  
 Bohák Menyhért és Melis Tünde gyermekei: ADÁM - EVELIN ANDREA augusztus 24-én  
 Kaluzsa Zoltán és Márta Tünde fia: ROLAND augusztus 24-én  
 Szepesi Sándor és Kiss Gabriella fia: SÁNDOR augusztus 24-én  
 Fekete Pál és Zsíros Gyöngyi leánya: GABRIELLA augusztus 31-én  
 Kocsis Imre és Halupa Mária fia: IMRE ISTVÁN szeptember 14-én  
 Primayer Zoltán és Pataki Ildikó fia: BALÁZS szeptember 14-én  
 Fazekas László Kálmán és Lengyel Mónika fia: RICHÁRD LÁSZLÓ szeptember 14-én  
 Fekete Gyula és Gyurik Éva fia: NORBERT szeptember 28-án  
 Szabó Sándor és Misur Gyöngyi leánya: DÓRA RENÁTA október 5-én  
 Veres Zoltán és Bokor Edit fia: BENCE október 5-én  
 Madarász Géza és Jantos Szilvia leánya: DÓRA október 12-én

#### ISTEN ÁLDÁSA LEGYEN A GYERMEKEKEN ÉS CSALÁDJUKON!

#### TEMETÉSEK

1997. május 5 - 1997. október 15-ig

Jelencsics Józsefné/Takács Mária 86/, özv. Csikós Ferencné/Szemenyei Etel 83/, Szűcs Albertné/Kun Julianna 76/, Mátyás Lajos/75/, Dér István/91/, Kovács Istvánné/Madarász Zsuzsanna 90/, Csányi Sarolta/72/, Csepregi József/93/, Székács Béla/94/, Katona József/88/, Bérczi Lajos/93/, Tóth István/71/, Vári Szabó Józsefné/Hajdu Emilia Margit 67/, Násztör Györgyné/Szűcs Szabó Ida 90/, Dénes Pál/71/, Németh Bálint/67/, Lehotay Mihályné/Szász Margit Ida 91/, Hódi Pálné/Szenteszki Mária 79/, Jankó István/85/, Patyi Jánosné/Miskoj Rozália 81/, Fekete József/67/, Vranka Józsefné/Dér Márta 54/, Csizmadia Lajosné/Bors Etelka 88/, Léner Ilona/70/, Tóth Ferenc/66/, Mihálka Rozália/91/, özv. Varró Antalné/Kunos Julianna 74/, özv. Sebestyén Endréné/Pusztai Rozália 84/, Hári Bálint/78/, Csepka Istvánné/Hrabovszki Judit 85/, Székács József/70/, Horváth Antalné/Szemenyei Rozália 78/, Aracsi Mihályné/Molnár Ilona 66/, Györgyi Béláné/Pachnik Irén 57/, Simon Istvánné/Süle Margit 75/, özv. Bolyos Istvánné/Kis Julianna 92/, Mecseri Istvánné/Kabódi Emilia 83/, Szemenyei Antal/78/, Törös Antal/89/, Birkás József/87/, Németh Mihály/73/, Boriszov Gusztávné/Pusztai Katalin 83/, Görbics László/65/, Kardos István/87/, Hári István/63/, Lopusny Ferenc/84/, Ferenczi János/47/, Szokodi Sándorné/Tóth Rozália 77/, Rosta Sándor/74/, Pápai Zsigmondné/Balogh Mária 84/, Csonka Béláné/Mányi Mária 71/, Gerencsér Szabó István/90/, Boros László/64/, Pusztaszeri János/83/, Horváth István/79/, Székács Andrásné/Debrödi Elvira 57/, özv. Cserven Istvánné/Cziráki Erzsébet 84/, özv. Miavecz Sándorné/Gyebnár Zsófia 87/, Nyiri István/49/, Ugocsa Lajosné/Miskoj Erzsébet 91/, Gazsi Sándorné/Tass Gizella 76/, Csizmadia István/54/, Murzsicz Pál/61/, Zábrák Pál/71/, Kovács József/92/, özv. Kunos Ferencné/Németh Margit 86/, Király

János/73/, Csizmadia Ferencné/Fekete Ilona 73/, Vincze Istvánné/Bessenyei Julianna 56/, Pusztai István/48/, Nagy Kázmér/45/, özv. Molnár Fülöpné/Trungel Rozália 85/, Verasztó István/93/, Nagy Sándorné/Lentvorszki Mária 74/, Kiss Ferenc/88/, Varga Julianna/88/, Tompa András/69/, Süle József/99/, Veres Istvánné/Horváth Eszter 84/, Szita Sándorné/Szemenyei Irén 79/

#### “A VILÁG ELMŰLIK... DE AKI AZ ISTEN AKARATÁT CSELEKSZI, MEGMARAD ÖRÖKKÉ.” (1. Jn. 2,17)

#### Harangszó újságunkra a következő testvérek adakoztak (1997. május 1. - 1997. október 15-ig)

Vidovenyecz Pálné	400
Fürst Enikő	500
Szokolai Kálmán	500
Szöri József	300
Evangelikus Általános Iskola	1.500
Rajkiné Szula Magdolna Kardoskút	500
Gombkötő Mihály Kardoskút	500
Dr. Kiss A. Sándor Szeged	1.000
Csomor Ferencné	500
Gombkötő János	1.000
Nemes Endréné	500
Berta György	500
özv. Kalmár Pálné	1.000
Kiss Ferenc	1.000
Szász István	500
Fedor Andrásné Csanádapáca	500
Kovács Ferencné	1.000
Hajdu Mihályné	500
Bakosné Tóth Irén	500
Török Sándor Franciaország	2.000
Kiss Józsefné	500
Garai Jánosné Rákóczi telep	500
Macher Lajosné	500
Szilágyi Sándorné	1.000
Tompa Istvánné	500
Baki Béláné	1.000
Szemenyei János	1.000
Csepregi Sándorné	500
Pusztai Lajos	3.000
Hajdú Mária	1.000
Tóth Etelka	1.000
Horváth Mihályné	200
Fabri Ilona	1.000
Gombkötő Józsefné	300
Vági Lászlóné	500
Kuicsár István	300
Fürst Enikő	500
Szula Mihályné	500
Csonka Béla	2.000
Tóth Lenke	2.000
Csizmadia Andrásné	1.000
Sárközi Bálintné	200
Pataki Etelka	1.000
Zsíros János	500
Zsíros Ibolya	500
Tóth Kálmán	1.000
Kristóf Lajos	200

#### KÖSZÖNJÜK! ISTEN ÁLDÁSA LEGYEN AZ ADAKOZÓKON